

сакральних текстах. Про необхідність „народження згори” оповідується у Біблії, в епізоді нічної розмови Ісуса Христа з учителем ізраїльським Никодимом [Євангелія від Йоана 3:3-8]. В індуській Веданті описаний духовний шлях пізнання, котрий полягає у максимальному розширенні можливостей людини від наявного індивідуального стану через численні сходинок посвячення до стану Універсальної Людини. В буддизмі подібна програма подана як восьмиступеневий шлях духовного самовдосконалення, метою якого є вихід за рамки обмежень індивідуального, окремого стану людського буття і досягнення, у кінцевому підсумку, необумовленого стану.

На відміну від одноактного фізичного народження духовне становлення відбувається передусім в лоні освіти поступово і потребує ретельного навчання, виховання та самовиховання людини. Освіта зберігає, транслює (тобто передає від покоління до покоління) і генерує надбіологічні програми діяльності, поведінки і спілкування людей. В духовному становленні людини ці надбіологічні освітні програми виконують функцію аналогічну ролі спадкової генетичної інформації, закодованої в клітинах живого організму у вигляді спіралей ДНК та РНК.

Отже, попри всі відмінності у формі викладу, доктрини про „друге духовне народження” існують в усіх типах культури, що засвідчує необхідність і важливість такого „народження згори” для всіх без винятку людей, чому й покликана всебічно сприяти національна система середньої і вищої освіти, адаптована до європейських стандартів.

Христина Хвойницька

Національний університет “Львівська політехніка”

м. Львів

ПАНЕТИЗМ ЯК ПРИРОДНИЙ ЗАКОН ВСЕСВІТУ

Взаємозв'язок людини, суспільства і Всесвіту залишається відкритим та різноплановим в умовах сучасного плюралізму поглядів та наук, що досліджують дане питання. Сьогодні справжньою проблемою людини є радикально-індивідуалістичний світогляд, який ніби «шорами» закриває, відокремлює її від навколишнього світу, створюючи певний концептуальний кокон, в якому вона задихається і не відчуває реального виходу, вважаючи проблемою власні нереалізовані бажання. Чим більше людина відокремлює себе від інших людей, від природи, від Всесвіту, тим більш утилітаристським стає її життя і тим більш не щасливою вона стає. Безвідповідальність, як всепоглинаюче бажання індивіда, не приносить очікуваного щастя та

задоволення, а навпаки цілеспрямовано руйнує його з середини. Людина як природньо вільна істота, наділена свободою вибору і від її осмисленого вибору позитивного чи негативного створюється вплив, в першу чергу на неї саму, тоді на суспільство і в результаті на світ загалом. Люди дуже часто впевнені, що їх власне світобачення, думки, емоції і навіть вчинки – виключно їх приватна справа, не задумуючись про те, що навіть одній людині під силу змінити будь-яку ситуацію в кращий бік, якщо вона володіє моральними якостями, включаючи відчуття відповідальності за себе та інших. Люди, які відмовляються від власного меркантильного комфорту задля інших, вирізняються певним загальним баченням або метою, які направляють та мотивують їх життя потребою належати до чогось більшого, ніж вони самі. Ці люди наділені певними природними якостями моральності, які сприяють постійному прагненню до самовиховання та самовдосконалення і формують бачення єдності при візуальному багатоманітті.

Завданням кожної людини є зміна ролі пасивного спостерігача на активно-діяльнісну позицію, не тільки активно впливати на світ, а здійснювати це лише з найвищою, найпозитивнішою метою, яка обов'язково містить у собі і явище повної відповідальності за свої дії та навіть бажання. Як кожен член родини відповідальний за її злагоду та благополуччя так і кожна людина відповідальна за позитивний чи негативний розвиток світу загалом. Основоположним елементом для формування такої відповідальності є усвідомлення людиною єдності Всесвіту, бачення його єдиним організмом, кожна частина котрого розвиває та формує ціле – макрокосм, котрий як сукупність мікрокосмів, містить в собі всі атрибути цілого.

О. Л. Чижевський у своїй поезії зазначав, що «спільна кров тече по жилах всього Всесвіту», саме тому люди повинні формувати новий світогляд оснований на повазі до природи. Екологічний та етичний світогляд, який допоможе життю, подальшому розвитку людства та нашої планети. Людям слід вибудовувати космічне світосприйняття та відчуття себе, як складової, невід'ємної, розумної, рефлектуючої частини Всесвіту. Людина мисляча, творча, вільна і сильна є співтворцем світу. Ставлення до Всесвіту, як продовження себе самого породжує (або вірніше відроджує) панетизм, тобто всезагальні природні, непорушні цінності, задля яких існує і розвивається Всесвіт, – це гармонія, духовний синтез усього існуючого. Всі проблеми людства містяться у власних, штучно створених проблемах, які люди намагаються подати як незмінні та «Всесвітні», не будучи спроможними бачити всеосяжну досконалість краси світу навколо.

На думку К. Е. Ціолковського Всесвіт не містить горя та безумства, його радість породжується ним самим, тільки на землі у нижчих тварин і навіть людини покищо не вистачає для цього ні сили ні вміння, а в космосі їх достатньо, Живий Всесвіт розумний та задоволений сам по собі. Людство повинне перейти зі стадії недосконалого існування на рівень вищого буття, – розуміючи основний закон: той хто робить добро іншим – робить його собі.

В. І. Вернадський в своїй творчості також особливо акцентує увагу на відповідальності людства за все, що відбувається на Землі і в Космосі. Людина відповідальна за життя, яким вона живе і за світ, який її оточує. Взаємозв'язок людина – світ – це двостороння комунікація і взаємовплив, від якого залежить існування обох. Розуміння цього взаємовпливу повинно породити в людині усвідомлення необхідності високоморального відношення один до одного, а це в свою чергу формує єдиний Всесвітній організм, який функціонує на засадах істини і абсолютної любові.

Ганна Циценко

Національний педагогічний університет
імені М.П. Драгоманова, м. Київ

ПОШУК МІСЦЯ ЛЮДИНИ У СВІТІ ШЛЯХОМ ЗРЕЧЕННЯ ЙОГО

Сучасна культура, зайнявши позицію просвіти та перетворення людини, зіштовхнулася з труднощами екзистенціальної напруги. Переживаючи внутрішню кризу, суспільство намагається відшукати той духовний стержень, ту опору, яка допоможе надалі гармонійно розвиватися. Сьогодні, людина опинилася у ситуації гострих економічних, політичних та духовних потрясінь. Людина шукає самореалізації навіть не стільки у практично-діяльному аспекті, скільки у духовному аспекті. Пошук духовних шляхів самореалізації через зосередженість на духовному є надзвичайно актуальним для антропології. Сьогодні все більше людей, будучи поза релігійними громадами, цілком світськими людьми, відчувають потребу в тиші, мовчанні, усамітненні. Є нерелігійні організації, які влаштовують для всіх бажаючих двотижневі мовчальні практики. Наприклад у Москві (Росія) вони називаються віпассана (самопізнання). Людині нашої епохи необхідно відмежовуватись від надлишку інформаційного шуму, дати змогу народжуватись слову зсередики себе, а не повторювати слова уже ким-небудь сказані. Поряд з цим, ціленаправлено практики усамітнення використовуються у різних релігійних громадах.